

H. Th. de Booy

Het spookschip bij paal 73, een winterverhaal

De herfststormen waren erg laat gekomen; zelfs de beruchte novembermaand ging voorbij zonder één waarschuwing voor harde wind, kracht 7.

De roestbruin-rood getinte bladeren vielen pas af na de eerste vorstdagen van december, maar toen kregen de van het westen naderende depressies eindelijk kans het hogedrukgebied te verjagen. De barometer daalde snel en bij de noordoostkust van Schotland raasde de wind met een snelheid van honderdvijfentwintig kilometer per uur. De orkaan verstoorde de bewegingsrichting van de depressie; deze boog af naar het zuidoosten en het stormveld breidde zich over het gehele Noordzeegebied uit.

Noordwester storm, windkracht 9 tot 10 . . . De schepen die door de woeste, stuwende zee langs onze kust voeren kregen het zwaar te verduren.

Het Rijkskuststation Scheveningen-radio luisterde met gespannen aandacht naar noodberichten; zij konden nu ieder ogenblik worden verwacht.

De branding beukte met vervaarlijk geweld op de banken en het strand was onbegaanbaar, nu de wilde zee gulzige happen uit de duinvoet beet.

Het eerste schip dat om hulp riep was een ongeladen spanjaard. Als een blaas lag deze koopvaarder op het water en koers houden bleek onmogelijk. Met vaart dreef het schip naar lager wal, naar de Terschellinger gronden, waar grondzee-fonteinen omhoog spoten. Sleepboten voeren uit om te trachten de spanjaard tijdig te pakken te krijgen. Op de Haaksgronden strandde een losgeslagen olielichter, bezuiden Ameland raakten enkele tjalken in nood en bij Schouwen liep een Fins schip op de kust.

Ook verder uit de wal vochten zeelieden voor het behoud van hun schip en hun leven. Een Belgische trawler verging met man en muis; de laatste wanhopige kreet om hulp van de schipper had men nog opgevangen.

Verschillende Nederlandse reddingstations kwamen in actie. De bemanningen waren in het holst van de nacht gealarmeerd, kleedden zich haastig aan en liepen, voorovergebogen, tegen de loeiende wind naar de in de haven liggende reddingboot of naar het boothuis van een strandreddingboot. Zonder aarzelen bonden zij de strijd aan tegen de losgebroken krachten van de natuur.

Ook op de stations Noordwijk aan Zee en Zandvoort werd een beroep gedaan. De Scheveninger kotter *Cornelia* SCH 516 was dwars van Zandvoort in moeilijkheden gekomen en vroeg dringend om hulp. De vuurpijlen van de SCH 516 zag men van de boulevard te Zandvoort af naar boven suizen in de zwarte stormnacht . . .

De kotter maakte water, de machinekamer was al half volgelopen en de motor kon niet meer draaien. Spoedig was het lot van de SCH 516 beslist; ter hoogte van paal 73, midden tussen Noordwijk aan Zee en Zandvoort stootte de kotter op de tweede bank en bleef muurvast zitten. De zee stortte zich als een roofdier op het weerloze schip. De vier opvarenden van de SCH 516 stonden in de kleine stuurhut, die nu het volle geweld van de branding kreeg te verduren.

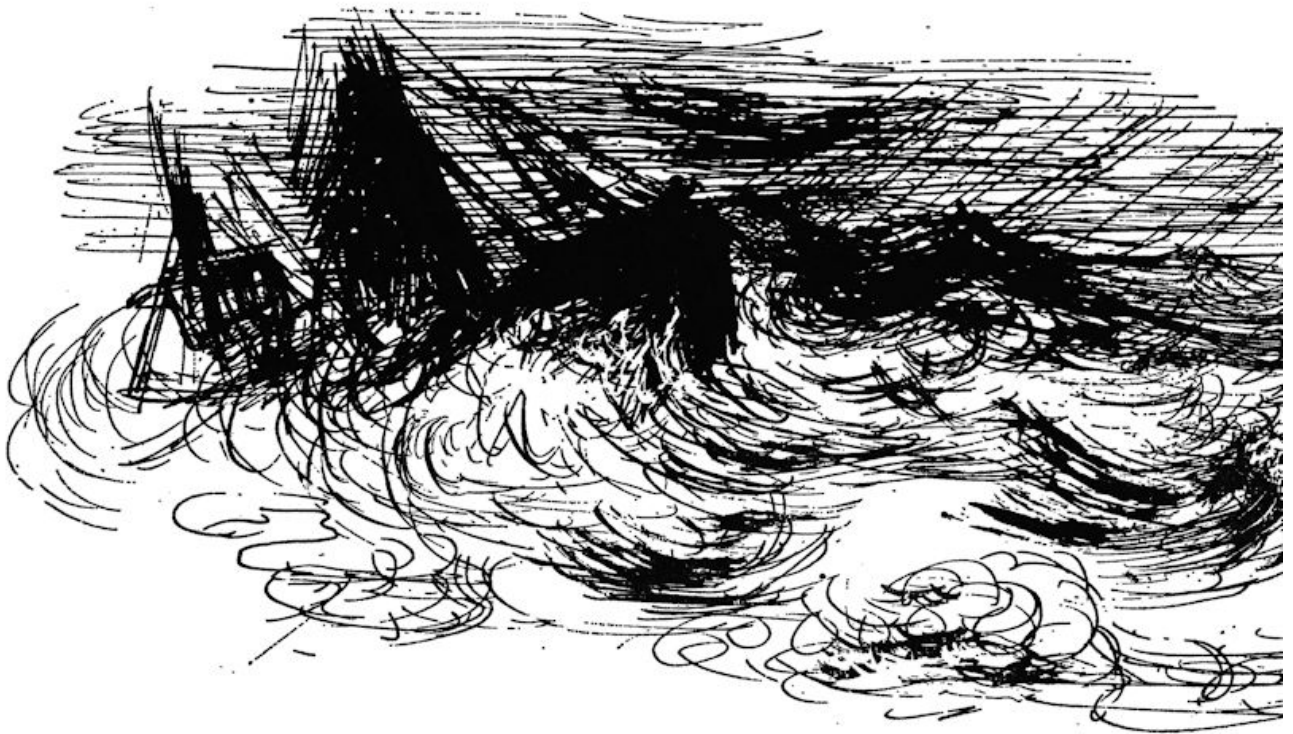
Het was echter voor de strandreddingboten van Noordwijk aan Zee en Zandvoort volslagen onmogelijk om de strandingsplaats te bereiken, want de zee kolkte langs de duinvoet. Er was geen stukje strand meer te zien. Er moest dus op het invallen van de eb worden gewacht, maar dan zou het zeker al te laat zijn om de levens van

de vier vissers nog te kunnen redden. Er was nog één kans; van de duintop af een lijn te schieten over het reddeloze schip.

De drie-tons Chevrolet-truck met het vuurpijl- en wippertoestel van station Zandvoort reed achter de buitenste duinenrij tot ongeveer acht kilometer om de Zuid. Een paar man van de wipperploeg klommen hier, met fel brandende magnesiumfakkels, naar de top van het duin. Hun ogen waren met plastic brillen beschermd tegen het venijnig stuivende zand. Ja, daar zagen zij de SCH 516 liggen, voortdurend bedolven door witschuimende brekers. Het wrak lag op een afstand van ongeveer honderd meter uit de kust. In snel tempo werd het vuurpijltoestel in gereedheid gebracht; de kans, dat de schipbreukelingen de schietlijn te pakken zouden krijgen was gering, maar het móést worden geprobeerd. De strijd van de SCH 516 zou immers niet lang meer kunnen duren.

Een raket werd in de loop geschoven, de nylon schietlijn er aan bevestigd, de schietbok gericht . . . Nu volgde een korte ruk aan het aftrektouw, een felle vuurstraal spoot uit de raket, die in een wolk van rook zeewaarts suisde, de dunne vierhonderd meter lange reddinglijn met zich meevoerend. Ruim honderd meter achter het wrak plonsde de raket in zee. De vuurpijlrichter had rekening gehouden met de wind, die de snel uitlopende schietlijn deed wegdrijven. Een juichkreet aan de wal: de lijn viel precies over het stuurhuis van de SCH 516 en een van de schipbreukelingen slaagde erin de lijn te grijpen. Gelukkig begrepen de Scheveningers, dat het maken van een 'heen-en-weer-verbinding', zodat zij het schip in een reddingbroek zouden kunnen verlaten, volstrekt onmogelijk was. Hun enige kans op behoud was zich aan de lijn vast te binden en, met een zwemvest om, in zee te springen.

In de heldere bundel van het op de duinen opgestelde zoeklicht zag men hoe de mannen zich een voor een in het water lieten vallen. Nu werd op de duintop de schietlijn zo snel mogelijk ingehaald. Gelukkig stond er weinig stroom meer. De

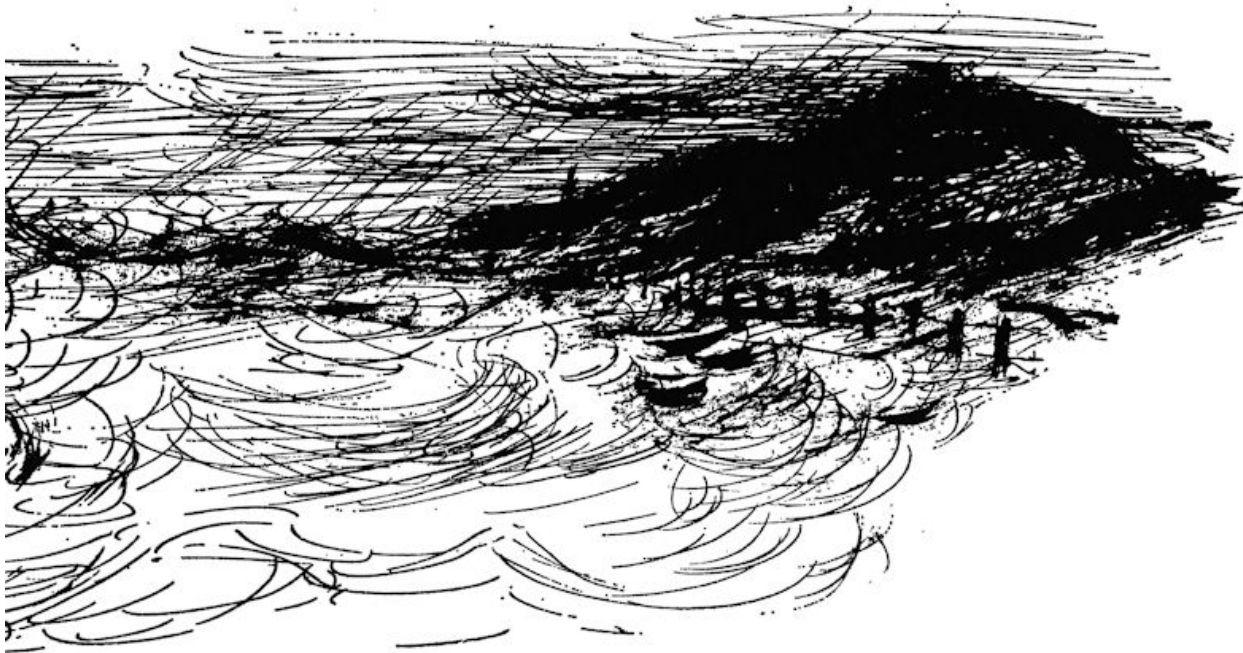


schipbreukelingen dreven, dicht bij elkaar op hun zwemvesten, maar werden telkens ondersteboven gesmeten door de razende branding. Tergend lang duurde het voordat zij vlak bij de duinvoet waren. De redders waadden door het tot schuim geslagen water en vormden een levende keten. Zij grepen de half bewusteloze schipbreukelingen en sleurden hen tegen de duinen op. Onmiddellijk werden zij in de truck gedragen.

Twintig minuten later konden zij in een warme hotelkamer op hun verhaal komen. Het was een dubbeltje op z'n kant geweest, want een half uur na de redding sloeg de branding de stuurhut aan splinters . . .

De storm raasde uit en na twee dagen was ook de branding verdwenen. De *Cornelia* lag als een hulpeloos wrak, diep weggezakt in het doorweekte zand van de tweede bank. De bergingsmaatschappijen hadden geen sleepboten beschikbaar om met het vlotbrengen van deze oude kotter, die vermoedelijk ook nog zware bodemschade had opgelopen, te kunnen beginnen. De storm had immers drie grote ongeladen koopvaarders op de kust geworpen; een op Schouwen, een bij Bergen en het derde schip lag op het Schiermonnikoger strand. Daar was al het bergingsmateriaal naar toegezonden. Met de berging van deze schepen zou goed geld kunnen worden verdiend; de wrakgeslagen SCH 516 werd dus voorlopig aan haar lot overgelaten.

Al is de tijd lang voorbij dat de kustbevolking geen pogingen in het werk stelde in nood verkerende schipbreukelingen te redden, maar des te ijveriger de lading en inventaris van gestrande schepen trachtte te roven - er stroomt nog altijd juttersbloed door de aderen van de kustbewoners! Het was dan ook te verwachten, dat jutters zouden proberen des nachts aan boord van de SCH 516 te komen om inventarisartikelen buit te maken. Een paar bekende strandlopers, die al menig waardevol 'sjouwtje' langs de vloedlijn hadden opgepikt zonder dit bij de strandvonder te bren-



gen, verspreidden echter het gerucht, dat er iets niet pluis was met de SCH 516. Zij hadden inderdaad de nacht na de redding, toen er nog flinke branding stond, gepoogd op het wrak te klimmen - „zuiver uit belangstelling, niet om iets mee te nemen,” verklaarden zij met een stalen gezicht - maar zij waren ontzet teruggedeinsd toen zij plotseling een witte verschijning op het voordek hadden gezien . . .

Hun relaas ging als een lopend vuurtje rond; degenen die het verhaal verder vertelden, lieten hun fantasie de vrije teugel en zo kwamen er steeds meer spookverschijningen bij. Binnen een dag waren vele inwoners van Noordwijk aan Zee en Zandvoort ervan overtuigd, dat het spookte aan boord van de SCH 516, met gevolg, dat de eigenaar van het schip er niet direct in slaagde iemand bereid te vinden de wacht aan boord te betrekken om roverijen te voorkomen.

Twee avontuurlijk aangelegde, achttienjarige jongens, Klaas Duindam en Govert Paap, respectievelijk wonend in Noordwijk aan Zee en Zandvoort, kregen het spookverhaal natuurlijk ook te horen. Zij hadden al menig avontuur samen beleefd op trektochten te voet of per fiets en het was een kolfje naar hun hand zich beschikbaar te stellen om des nachts aan boord van de kotter wacht te houden. Om de spookverhalen hadden zij hartelijk moeten lachen; zij wilden nu aantonen, dat het allemaal onzin was. Na enig tegenstribbelen kregen zij van hun ouders toestemming om hun diensten aan te bieden. Kees Parlevliet, de eigenaar van de SCH 516, kende Govert en Klaas. Hij wist, dat zij voor geen kleintje vervaard waren en ging op hun voorstel in.

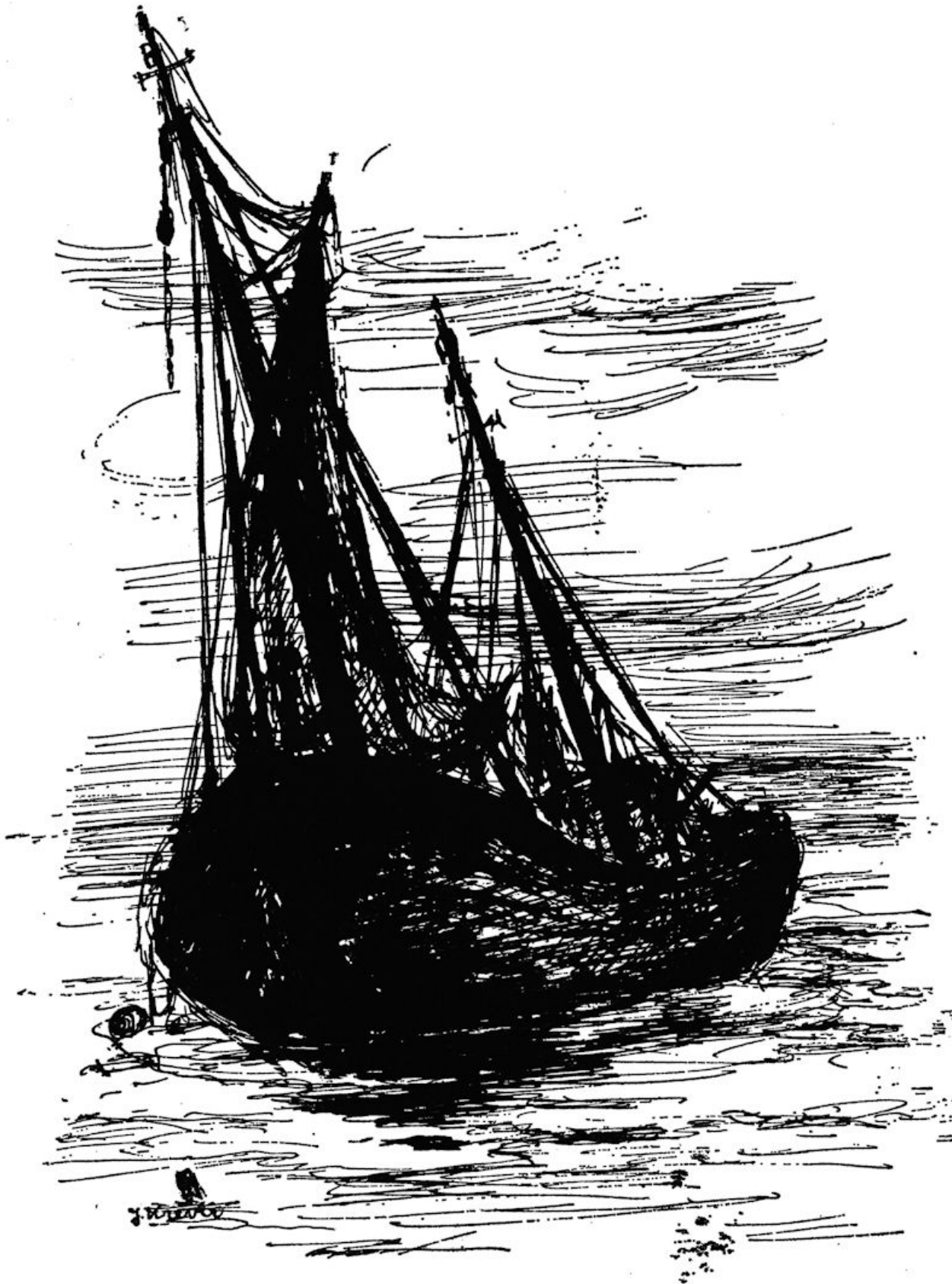
Het zou om ongeveer middernacht laag water zijn. Een hard strand dus, en het was te verwachten dat het niet moeilijk zou zijn aan boord van het wrak te klimmen. Klaas en Govert pleegden telefonisch overleg. Zij zouden precies half twaalf starten: Klaas bij de vuurtoren van Noordwijk aan Zee en Govert bij het einde van de Zuid-boulevard van Zandvoort. Dan langs het strand fietsen naar paal 73, waar zij elkaar zouden treffen. Het wedstrijdelement, dat bij veel van hun tochten een voorname rol speelde, kwam er ook ditmaal aan te pas. Het ging erom wie van de twee het eerst op het dek van de SCH 516 zou staan!

Het was een donkere, koude nacht. Zwaar bewolkt en een matige noordelijke wind. Er zat sneeuw in de lucht.

Govert sleepte zijn fiets door het mulle zand naar de laagwaterlijn en om precies half twaalf sprong hij op het zadel. Hij trapte als een razende. Een keihard strand, maar hij moest opletten geen aanvaring te krijgen met een mijlpaal. Waar hij echter niet voldoende op lette was het vele wrakhout, dat na de zware storm was aangespoeld.

Plotseling vier kilometer bezuiden Zandvoort, reed hij over een aantal planken, waar spijkers uitstaken. Hij stapte af en met de fiets aan de hand - beide banden waren leeggelopen - liep hij door. „Wat een pech,” bromde hij. „Nu wint Klaas de wedstrijd, hij kan er drie kwartier eerder zijn dan ik.” Het licht van Noordwijk aan Zee lag recht vooruit, maar het silhouet van de SCH 516 was nog niet te verkennen.

Govert liep stevig door. Eerst voorbij paal 72 zag hij de scheefgezakte romp van de kotter opdoemen. Dwars van het wrak legde hij z'n fiets tegen de duinrand; de fiets van Klaas lag er al. Govert trok zijn sokken en schoenen uit en waadde door een ondiep zwin tussen de eerste en tweede bank. De SCH 516 lag echter in een 'zelling', zoals dat heet: de kolkende stroom rondom het wrak had het zand weggespoeld en dit was nu omringd door water. Govert wist uit ervaring, dat zo'n kuil of zelling, waar een wrak in ligt, heel diep kan zijn. Uiterst voorzichtig stapte hij langs de steile zandglooiing in het ijskoude water. Hij voelde tot zijn schrik, dat zijn voeten snel wegzakten in het zuigende zand. Onmiddellijk liet hij zich achter-



over vallen, met zijn rug tegen de zandhelling, en slaagde erin zijn benen uit het drijfzand te bevrijden. Het zou levensgevaarlijk zijn geweest door te lopen, al was de zwarte romp van de kotter maar twee meter van hem verwijderd. Hij begreep niet hoe Klaas erin geslaagd was aan boord te komen.

„Klaas, Klaas!” riep hij. „Kom eens tevoorschijn!”

Geen antwoord. Nog eens schreeuwde hij, zo hard hij kon. Taal noch teken; hij werd bang. Een drukkende stilte, alleen maar verstoord door het onheilspellend gekrijs van een enkele meeuw. Govert richtte een elektrische toorts op het wrak; hij zag de masten, de tot splinters geslagen resten van de stuurhut, maar Klaas vertoonde zich niet op het dek. Dit was wel héél vreemd. Hij moest toch aan boord zijn . . . of zou hij te veel gewaagd hebben, zijn weggezakt in het drijfzand en in de zelling zijn verdronken? Govert was niet gauw bang, maar nu brak het angstzweet hem uit. Zijn mond was droog, hij kon geen geluid meer uitbrengen. Zou er tòch iets waar zijn van die spookverhalen? Het viel hem nu niet zo makkelijk meer erom te lachen.

Na korte tijd had hij zichzelf weer in de hand. „Klaas! Klaas!” schreeuwde hij in een laatste poging. Hij hoorde het ruisen van de zee - dat was alles.

Er moest nu handelend worden opgetreden. Govert wist direct wat hem te doen stond. Hij holde naar Klaas' fiets en reed pijlsnel om de zuid naar Noordwijk aan Zee, waar hij ademloos aanbelde bij Vink, het hoofd van de Kustwacht. Met horten en stoten bracht hij rapport uit van zijn vreselijk vermoeden. Dat Klaas zijn fiets zou hebben achtergelaten en naar huis zou zijn gelopen, was uitgesloten, maar het eerste dat Vink deed was de familie Duindam op te bellen. „Neen, Klaas was niet thuis, hij was ongeveer kwart over elf naar het strand gegaan . . . ze hadden hem eerst in de loop van de volgende dag terugverwacht.” „Bel de Reddingmaatschappij op,” zei de hevig geschrokken vader Duindam. Hij was slecht ter been en kon dus niet meegaan naar paal 73, maar de wippertruck van station Noordwijk aan Zee was uitgerust met een walkie-talkie, waarmee berichten konden worden doorgegeven aan de Kustwacht. Hij zou dus niet lang in onzekerheid verkeren.

Binnen een kwartier waren de chauffeur van de truck en de vuurpijl- en wipperploeg van de Reddingmaatschappij bij het boothuis. De kanteldeur gleed open en de truck reed ronkend over de boulevard naar de afrit. Er was een lange ladder meegenomen om aan boord van de SCH 516 te kunnen komen. Ook een politiejeep ging mee naar paal 73.

Bij het wrak gekomen werd eerst de verlichtingsinstallatie uit de truck geladen en zo dicht mogelijk bij de rand van de zelling opgesteld.

Het water rondom het wrak was volkomen helder, zodat je de bodem kon zien. Govert durfde haast niet te kijken; de mogelijkheid bestond immers, dat Klaas in die verraderlijke waterplas was verdronken. Dit bleek gelukkig niet het geval te zijn; hij moest dus òf aan boord zijn òf zodanig zijn geschrokken, dat hij, zijn fiets in de steek latend de duinen was ingerend . . .

De politie deed een merkwaardige ontdekking: er waren vele voetstappen te zien in het weke zand rondom de zelling. Deze konden onmogelijk alleen van Govert en Klaas afkomstig zijn. Kort geleden moesten er dus mannen bij het wrak zijn geweest. „Jutters natuurlijk,” zei de agent van de Noordwijkse gemeentepolitie. De voetstappen, zeker van een man of vier, leidden regelrecht naar de duinvoet, maar in het mulle zand waren zij niet meer te volgen.

Op de rand van de zelling liet men de lange ladder voorover klappen; het bovineinde kwam tegen de verschansing van de SCH 516 te rusten. Govert was de eerste die naar boven klom. Als Klaas aan boord is moet hij nu toch het gestommel hebben



kunnen horen, dacht hij. Het was vreemd dat hij nog niet voor de dag was gekomen. Spoedig bleek, toen de politie en de Noordwijkse wipperploeg het verlaten schip onderzochten, dat jutters al hun slag hadden geslagen. Het kompas was verdwenen en op het dek lagen een kijker, scheepsbel en barometer. Blijkbaar waren de jutters in hun werk gestoord en hadden zij overhaast de benen genomen.

Plotseling meende Govert te horen roepen toen hij in de verwoeste stuurhut het luik naar het zich beneden in het schip bevindende logies trachtte te openen. Het luik zat muurvast; er was een stuk hout voorgespijkerd.

Hij riep de anderen, die het vooronder en de half vol water staande machinekamer doorzochten en met vereende krachten kreeg men het luik open. De smalle lichtbundel van een elektrische toorts priemde in het donkere gat. „Govert, hier ben ik,” riep Klaas. „Wat ben ik blij, dat je er eindelijk bent . . .” Klaas zat rillend van kou, met enkele dekens om zich heen geslagen op de rand van een kooi; zijn gezicht was doodsbleek en het was duidelijk te zien dat hij in angst had gezeten.

Het was Govert of een grote last van hem afviel. Dadelijk meldde men de goede tijding radiotelefonisch aan kustwacht Noordwijk zodat de familie Duindam kon worden gerustgesteld. Intussen werden wat droge kleren bijeengezocht uit een lade onder de kooi en Klaas kreeg ook een slok rum om op zijn verhaal te komen.

Allen wilden weten wat hem was overkomen. Ja, hij was inderdaad te ver de zelling ingelopen en toen hij zijn benen niet meer uit het drijfzand kon trekken was hij door een panische angst overrompeld. Hij had luidkeels om hulp geroepen, hoewel hij wel wist dat er geen kans op redding bestond. Toen had hij ineens stemmen gehoord en schimmen gezien, die zich over de verschansing van het wrak bogen. Men had hem een tros toegeworpen, waaraan hij zich krampachtig vasthield terwijl men hem naar boven trok. Zo was hij aan boord van de SCH 516 gehesen, waar zijn redders hem direct de huid hadden volgescholden. Klaas had getracht zijn toorts voor de dag te halen om te zien met wie hij te maken had, maar die was hem uit de hand geslagen.

„Aap van een jongen, wat heb je hier te maken!“ had een van de jutters geschreeuwd. „We zullen je leren je met onze zaken te bemoeien.“

„Hij pakte me ruw beet en duwde me de steile trap af van het logies. Ik kwam lelijk te vallen. Daarna sloten zij het luik en ik hoorde dat zij er iets voorspijkerden. Even later hebben zij het wrak verlaten . . .“

Klaas had op de tast enkele dekens bij elkaar gegraaid en hier had hij zich ingewikkeld maar hij was koud gebleven en had over z'n hele lichaam getrild.

Het was door hem heen gegaan dat ook Govert in de zelling zou kunnen wegzakken als hij aan boord zou trachten te komen. Neen, Govert had hij niet horen roepen.

Het had ontzettend lang geduurd voordat hij door het gestommel op dek begreep, dat hulp nabij was.

„De jutters hebben Zandvoort en Noordwijk behoorlijk te pakken gehad,“ zei de chauffeur van de truck met nauwverholen leedvermaak. Hij was Scheveninger . . . Er was natuurlijk geen sprake geweest van geestverschijningen op het wrak; de jutters hadden dit verhaaltje rondgestrooid om het schip ongestoord te kunnen leeghalen. En dat was nog bijna gelukt ook!

In het holst van de winternacht - het was gaan sneeuwen - reden de jongens met de wippertruck over het witte strand naar Noordwijk aan Zee, waar de familie Duindam op hen wachtte. Wat waren ze dankbaar en blij!

De *Cornelia*, SCH 516, zakte langzaam dieper in het zand. Na grondig onderzoek was gebleken dat het geen zin meer had dit wrakgeslagen schip te bergen. De jutters slaagden erin uit handen van de politie te blijven. Wel waren er sterke vermoedens, maar bewijzen ontbraken en de Zandvoorters en Noordwijkers schaamden zich een beetje dat zij er zó in waren gelopen.

Al was er van een spook geen sprake geweest, het wrak van de SCH 516, dat nog vele jaren bij laag water zichtbaar was, bleef toch in de volksmond de naam 'spookschip' behouden . . .

